

Fiskeri- og kystdepartementet
postmottak@fkf.dep.no

Oslo, 7. desember 2009

Svar på høring – forslag om utsatt ikrafttredelse for forbud mot bruk av CO₂ til bedøvelse av oppdrettsfisk

Dyrevernalliansen er motstander av forslaget om å utsette ikrafttredelsesdatoen for forbudet mot CO₂-bedøvelse av oppdrettsfisk. Dyrevernalliansen er spesielt kritisk til at det foreslås å utsette forbudet på ubestemt tid. Forbudet har allerede vært utsatt én gang, da for en tidsbestemt periode. Næringen har med dette hatt god tid til nødvendige omstillinger. Å utsette forbudet ytterligere gir signaler om at departementet ikke prioriterer dyrevelferden for millioner av fisk.

Som minimum bør ikrafttredelsen utsettes til en bestemt dato, f.eks. ett eller to år frem i tid. Dette kan gi næringen et incitament – nok en gang – til å igangsette tiltak for å slutte med CO₂. I mellomtiden bør Vitenskapskomiteén utrede spørsmålet, og anbefale én eller flere bedøvelsesmetoder.

En utsettelse på ubestemt tid oppfatter vi som at departementet har gitt etter for press fra næringen, i strid med Statens dyrehelsetilsyns (nå Mattilsynet) tidligere tilrådninger og hensynet til velferd for fisken.

Det er velkjent at bedøvelse med CO₂ medfører sterk lidelse for fisken.

Bedøvelsesvirkningen av CO₂ oppnås først etter gjennomsnittlig to minutter på øret, og fem minutter på laks.¹ I denne perioden "koker" fiskekaret: Fiskene hopper, vrir seg og svømmer i spiraler. Det antas at fiskene får en opplevelse av kvelning.

Syredannelse som følge av at CO₂ blandes med vann antas også å kunne virke lokalirriterende på fisken, og Statens dyrehelsetilsyn uttaler i en rapport:

"Undersøkelser har vist at det ved bruk av CO₂ kan ta lang tid før bedøvelse inntreffer og metoden kan resultere i langsom kvelning av fisken. Det er videre usikkerhet knyttet til bedøvelseeffekten. På denne bakgrunn er det nødvendig å finne nye metoder for bedøvelse av fisk."²

Dyrevernalliansen anser dette som en viktig dyrevernsak fordi den angår et stort antall fisk per år.

Nyere forskning viser at fisk unngår CO₂, og bekrefter dermed at bruk av gassen oppleves ubehagelig for dyrene.³

¹ Marx, H., et al., Methods of stunning freshwater fish: Impact on meat quality and aspects of animal welfare, Zeitschrift für Lebensmittel-Untersuchung und Forschung, 204(4), p. 282-286, 1997 og Gregersen, F., Etisk kvalitet: Nye slaktemetoder på laks, Næringsmiddelindustrien, 1997.

² Stenevik, I.H., Bedøvelse og avlivning av oppdrettsfisk, Brev av 18. desember fra Statens dyrehelsetilsyn (nå Mattilsynet) til fylkesveterinærene, 2000.

³ Clingerman, J., Bebak J. et al., Use of avoidance response by rainbow trout to carbon dioxide for fish self-transfer between tanks, Aquacultural Engineering, 37, p. 234-251, 2007.

En undersøkelse fra 2007 konkluderer med at bedøvelse ved slag mot hodet både forbedrer dyrevelferden og effektiviteten ved norske fiskeslakterier.⁴

I følge undersøkelsen er både slag og elektrisitet allerede i bruk ved enkelte norske fiskeslakterier. Slag oppgis videre å være den vanligste bedøvelsesmetoden for laks og ørret i Skottland og Chile.

En annen undersøkelse tyder på at bruk av moderate mengder CO₂ i kombinasjon med nedkjøling er en velferdsmessig forbedring i forhold til bruk av utelukkende CO₂.⁵

Også bruk av bedøvende midler (clove oil) har vist gode resultater på fremmede fiskearter, uten å sette smak på fisken eller være skadelig for konsumentene.⁶

Det engelske kvalitetsmerket "Freedom Food", som administreres av organisasjonen RSPCA, legger til grunn at slag er den eneste akseptable bedøvelsesmetoden for oppdrettslaks.⁷ Freedom Food benyttes av flere store engelske supermarkedkjeder, og er således en indikator på prioriteringer for forbrukerdrevne velferdskrav for oppdrettsnæringen.

Basert på resultatene fra saksbehandlingen i forbindelse med at CO₂ ble forbudt, foreliggende forskning samt at andre bedøvelsesmetoder allerede er i bruk i Norge, er Dyrevernalliansen svært skuffet over departementets forslag.

Dyrevernalliansen mener primært at forbudet mot bruk av CO₂ bør tre i kraft som planlagt fra 1. januar 2010.

Vi forutsetter alternativt at forslaget modereres til å gjelde en tidsfastsatt utsettelse, og at departementet snarest iverksetter tiltak for å fremskaffe en evaluering fra Vitenskapskomitéen.

Med vennlig hilsen

Live Kleveland
juridisk rådgiver

Mobil: 90 68 57 38
E-post: live@dyrevern.no

Vedlegg: RSPCA welfare standards for farmed Atlantic salmon, 2007.

⁴ Roth, B., Slinde, E. et al., Percussive stunning of Atlantic salmon (*Salmo salar*) and the relation between force and stunning, *Aquacultural Engineering* 36, p. 192–197, 2007.

⁵ Erikson, U., Hultmann, L. et al., Live chilling of Atlantic salmon (*Salmo salar*) combined with mild carbon dioxide anaesthesia I. Establishing a method for large-scale processing of farmed fish, *Aquaculture* 252, p. 183–198, 2006.

⁶ Ribas, L., Flos, R. et al., Comparison of methods for anaesthetizing Senegal sole (*Solea senegalensis*) before slaughter: Stress responses and final product quality, *Aquaculture* 269, p. 250–258, 2007.

⁷ RSPCA welfare standards for farmed Atlantic salmon, pkt. 8–10, 2007.